

**Кыргыз Республикасынын билим жана илим
Министрлиги**

**К. И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык
университети**

Ветеринардык медицина факультети

М. Д. Ногойбаев

**Малдын ички ыландары боюнча
терминдердин кыргызча - латынча сөздүгү
(экинчи бөлүк)**

Бишкек 2025

УДК 619:616.1/4:10(13)

Сөздүк малдын ички ыландары кафедрасынын отурумунда каралды (№ 6 протоколу, 15. 10. 2024 ж.).

К.И.Скрябин атындагы улуттук агрардык университетинин окуу методикалык кеңеши сөздүктү жарыкка чыгарууга макулдук берди жана сунуштады (№ 3 протоколу, 28. 11.2024 ж.).

Малдын ички ыландары боюнча терминдердин кыргызчы – латынча сөздүгү (экинчи бөлүк) бардык мал чарбасында алектенген кесипкөй адистерге, жогорку жана орто окуу жайлардын студенттерине, кошумча окуу куралы катары арналат.

Рецензенттер: Түлөбаев Аскарбек Зарлыкович, ветеринардык илимдердин доктору, Кыргыз-Турк «Манас» университетинин профессору;

Арзыбаев Момун Арзыбаевич, ветеринардык илимдердин доктору, профессор

Түзгөн-автор: Ногойбаев Мукамбет Дайырович, ветеринардык илимдеринин доктору, профессор

КНАУ им К.И.Скрябина, 2025

КИРИШ СӨЗ

Малдын ички ыландары жогорку окуу жайларда ветеринардык медицина адистигин даярдоодо негизги клиникалык-жетектөөчү сабактардын бири болуп саналат. Бул сабакты өздөштүрүүдө, жогорку курстун студенттери жана кесипкөй адистер өзгөчө көңүлдү, малдын ички ыландары боюнча колдонулуучу атайын терминдерге, аларды жакшы билүүгө көңүл бурушат.

Ушундай зарылчылыктын келип чыгышы, малдын ички ыландары боюнча терминдердин кыргызча – латынча сөздүгүн даярдоого жана аны түзүп чыгууга түрткү болду. Айта кетүүчү нерсе, бул предмет боюнча, мындай сөздүктүн жаралышы алгачкы болуп саналат жана өлкөдө мамлекеттик тилде окуу куралдары, айрыкча сөздүктөрү өтө танкыс учурда, жарык көрүшү актуалдуу маселе.

Бул ишти даярдоодо мурун жарыкка чыккан башка тилдеги, төмөндөгүдөй сөздүктөр колдонулду: Ф.М.Орлов “Словарь ветеринарных клинических терминов”.-М.: Россельхозиздат, 1985; В.М.Данилевский, Г.И.Забулуев “Словарь ветеринарных терапевтических терминов”.-М.: Росагропромиздат, 1989; ”Орфографический словарь русского языка” / под редак. С.И.Ожегов, А.Б.Шапиро.-М.: Госиздат ИНС, 1957; А.А.Клишов “Краткий цитологический словарь”.-Л.: Медицина, 1968; В.М.Митрофанов, В.М.Стешенко “Краткий словарь- справочник по зоопатологии”. –Ф.: Кыргызстан, 1979.

Терминдердин латынча- кыргызча сөздүгү, бардык мал чарбасында алектенген кесипкөй адистер үчүн, малдын ички ыландарын терең билүүсүндө, аларга туура диагноз коюуда, дарылоодо жана алдын алуу чараларын иштеп чыгууда, кошумча окуу куралы катарында өтө чоң мааниге ээ. Сөздүк талапка ылайык алфавит бобнча жазылып, айрыкча көп колдонуучу терминдер латын же грек тилинде киргизилип, кааада алардын келип чыгышы жана мааниси тууралуу түшүндүрмө берилди. Татаал терминдердин курамы (+) белгиси менен байланыштырылган. Ал эми жакын жайгашкан макалада, кайталанган котормосу баш жагында, стелка () жогору менен же () төмөндө деп көрсөтүлгөн. Сөздүк негизинен үч бөлүмдөн турат: биринчи бөлүмдө А дан Д га чейинки, экинчиде Д ан П га чейинки жана үчүнчү бөлүмдө П дан Я га чейинки терминдер жайгашкан.

Малдын ички ыландары боюнча терминдердин латынча – кыргызча сөздүгү, жогорку жана орто окуу жайлардын ветеринардык медицина

факультетинин студенттерине жана жалпы эле ветеринардык медицина боюнча кесипкөй адистерге арналат.

Урматтуу окурмандар! Сидерден чоң өтүнүч, өзүңөрдүн сунуш – калоонуздарды билдин дарекке билдирсеңиздер, себеби сөздүк бул тармакта алгачкы болгондуктан, сидердин ой – пикириңиздер биз үчүн өтө баалуу. Биздин дарек: К.И.Скрябин атындагы КУАУ, малдын ички ылаңдар кафедрасы, 720005, Бишкек ш., Медеров көчөсү, 68, тел.: 54-97-78

НЕГИЗГИ КЫСКАРТУУЛАР:

англ.- англис тили

гр.- грек тили

б/а – башка

ат.- атында

гл.обр. – башкы

др. – башка

им. – атында

итал. – итальян тили

мин.- мүнөт

мкл. – микролитр

млн. – миллион

нем.- немис тили

нрк.- сунушталбаган

позд.лат. – латын тилинен кийинки

син.- синоним

см.- кара

соединит.- байланыштыруу

тыс. – миң

устар.- эскирген

франц.- француз тили

лат.- латын тили

б/т – болот

ж/а – жана

ж.б. – жана башка

п/а – пайда

м/н – менен

(+) – байланыштуу, кошуу

(-) – ажыратуу, өзүнчө окуу

А.а – анемиянын бир түрү

вет.мед. – ветеринардык медицина

патол. – патологиялык

ү/н – үчүн

М.: - мисалы

о.э. – ошондой эле

- жогору – төмөн

к/а – кара

б-а – байкалат

ИММ – ийри мүйүздүү мал

м/а – мындай абал

б/н – болгон

п/к – пайда кылуучу

б/к – бирок

к/т – кылат

к-т – коштолот

к/н – кийин

перс. – перст тили

араб. – араб тили

Дармтампонатор , darmtamponador (нем . Darm кишка + франц . tampon затычка) -----

Дарсонвализация (по им . франц . врача d"Arsonval) - физиотерапевтик процедура, электротерапиянын бир туру. Жогорку частотагы, жогорку напряжениядагы ж/а аз кучтогу(малой силы) то кондолунот. Жалпы ж/а жетиликтууколдопулат.

Дегенерация , degeneration (от лат . de уничтожение + genus род) - клетка, ткань ж/а органдардын структурасынын химиялык составынын, функциясынын ороорушу м/н байланыштуу кайтражоролуусу.

Дегитратация , dehydratio (лат . de уничтожение + гр . hydor вода) –ткань ж/а органдарга суужетишнечендиги.

Дезинтоксикация , desintoxicatio (франц . des удаление + in в , внутри + гр . toxicon яд) - организмдеги уулу заттарды (токсидерди) жоготуу.(зьяксыздандыруу – обезвреживание).

Дезинфекция , desinfectio (франц . des удаление + infectio заражение , зараза) – айлана чойродогу инфекция ооруларын козгочууларды жок кылуу.

Дезодорация , desodoratio (франц . des удаление + лат . odor запах) – жаман жыттарды хим-лык ж/а биологиялык препораттардын жарданы м/н жоготуу.

Декальцификация , decalcification (лат . de уничтожение + calcium кальций) – ткандардын, органдардын ж/а Ca жоготушу. М: остеодистрофияда сооктордун Д.

Декомпенсация , decompensatio (лат . de уничтожение + compensation возмущение) – организмдин же органдын патологиялык абалы. Нормалдуу функциялоосун жоготосу м/н муноздолот.

Дерматит , dermatitis (гр . derma кожа + -itis воспаление) - терминин жогорку катмары (эпидермис), негизинин серенуусу.

Десенсебилизация , desensibilisatio (лат . de уничтожение + sensibilis чувствительный) - организмдин аллергендерге сезгичтигин жок кылуу же томондоту, организмдин аллергиялык абалын томондоту.

Десквамация , desquamation (лат . desquamare снимаю чешую) – гиеринин эпидермисинин (рогового слоя) тулошу. Д. физиологиялык ж/а патологиялык (курган экземада, В2, В6 вит-мин жетишсиздигинен, ультрафиолеттик нурлануунун передозировкасында ж.б)

Дефекация , defaecatio (лат . очищение) – туз ичегиден калдын чыгышы Д. рефлектордук ж/а аргасыз б/п болунот.

Дефибрикация , defibrinatio (лат . de лишение + fibra волокно) – кандын фибринден бошошу Д. канды коту чайкоо м/н алынат.

Диабет несахарный , diabetes insipidus (гр . diabaino прохожу насквозь + лат . insipidus безвкусный) – сахарсыз мочеизнурия. Сахарсыз, таза салмагы томон (тызыздыгы томон) б/н мочанын узгултуксуз ж/а коптон чыгуусу (очуусу) м/н муноздолот.

Диабет сахарный , diabetes mellitus (гр . diabaino прохожу насквозь + melitus мед) – панкреатиттин инсулин гормонун аз болуп чыгарышап организмдин сахар синируу жондомдуулугу бузулушу м/н муноздолгон оору. Нечири белгиси- моча м/н сахардын ото коп санда болунуп чыгуусу.

Диагноз , diagnosis (гр . распознавание) – оруну тоонып билу. Д*****

Диагностика , diagnostic (гр . diagnostikos способный распознавать) - ооруларды тоонып билунун методдорун окутуучу илим. Диагноз коюу процессии.

Диарея , diarrhoea (гр . diarrheo истекаю) - понос, туз ичегиден суюк же сууролош калдын болунуп чыгышы.

Диатез , diathesis (гр . склонность) – организмдин кээбир патологиялык оболча жакындыгы.

Диатермия , diathermia (гр . diathermaino прогреваю) – физиотерапевтик процедура, электротерапиянын бир туру. Терен жаткан ткань ж/а органдарды жогорку частотадагы, кучтуу электртогу (переменный)* м/н жыкытуу.

Диафорез , diaphoresis (гр . dia через + phoreo уносить) – катуу тердоо.

Дивертикул пищевода , diverticulum esophagi (лат . diverticulum выпячивание + гр . oisophagos пищевод) – Кызыл онгочтун бир жактуу кээрилуусу. Кобунчо Бодо малда ж/а иттерде кездешет.

Диета , diaeta (гр . diaita режим питания) – озгочо тамак беруу.

Диетотерапия , diatotherapia (гр . diaita режим + therapia лечение) – диетаны калдонуу м/н дарылоо, белгилуу бир ооруга жароша. Ага тамактануу сапаты, ага премикстерди кошуп берет.

Дизурия , dysuria (гр . dys затруднение + uron моча) - сийдик чыгаруунун кыйпалышы.

Дизэргия , dysergia (гр . dys извращение + ergon деятельность) – организмдин патологиялык реактивдуулугу.

Дилатация , dilataio (лат . расширение) - кондойлуу органдын тегиз (диффузду) жооноюшу. Журок алдынын ж/а каркынчалардын Д. ж.б.

Диплегия , diplegia (гр . di два + plege удар) – эки жактуу паралич.

Дисбазия , dysbasia (гр . dys извращение + baino ходить) – басуунун кыйындашы.

Дискинезия , dyskinesia (гр . dys извращение + kinesis движение) – кыймыл аракеттин координациясынын бузулушу.

Диспансеризация , dispanserisatio (лат . dispenso распределяю) – ден соолугу мыкты, кунарлуулугу жогору малдардан сапаты мыкты азык-тулукторду алуу жана сактап калуу учун пландуу (профилактикалык, дарылоо ж/а диагноздоо) жургузулуучу иш чара. 3 этаптан турат: 1) Диагностикалык (ж. клиникалык иррилдоо, канн, моча, суг, фекалийдин лаб-лык анализи ж.б) 2) Дарылоо (лечебный) (оорруларды дарылоо). Профилактикалык чарларды коруу.

Диспепсия dyspepsia (гр . dys расстройство + pepsis пищеварение) –тамак синируунун бузулушу. Д. терминин м/н карындын секретордук, синируу фун-нын бузулушуп ж/а ичегинин инфекцияндук эмес этиологиядагы озгорулорун да айтат.

Диспепсия новорожденных , dyspepsia neonatorum (гр . dys расстройство + pepsis пищеварение + лат. neonatorum народившийся) – спецификалык эмес жаш малдын диареясы. Жаш малдын торолгондон кийин биринчи кунунон башталган оору, тамак синируу (функ-нын бузулушу м/н) зат алмашуу { } , интоксикация ж/а организмге суу жетишсиздиги м/н муноздолот. Д. н жонокой (женил формасы) ж/а токсикалык б/п б/т. Кобунчо музоолор ооруйт.

Диспноэ , dyspnoe (гр . dys расстройство + pnoe дыхание) – дем алуунун бузулушу, одышка.

Диспротеинемия , dysproteinaemia (гр . dys расстройство + лат . proteinum белок + гр . haima кровь) - кандын белок фракцияларынын нормадагы ара катышакын (соотношение) бузулушу.

Дистония преджелудков -(гр dys+tonos напряжение+лат, ventriculus преджелудок)
* мотордук функциясынын бузулушу (атония, гипо- гипертония).

Дистрофия –dystrophia (гр, dys+trophe тамактануу) ткань, орган же буткул (жалпы) организмдин патологиялык абалы. Зат алмашуунун ж/а структуралын озгоруулор м/н муноздолот.

Дисфогия – gysphagia (гр, dys+phagia поедание) жутуунун бузулушу. Фарингите ж/а б.н.с. ооруларгандабайкалат. О.э. кутурманын негизги симптому.

Дисфункция -dysfunctio (гр, dys+лат, function деятельность) ткань ж/а органдардын нормадагы функциясынын бузулушу.

Диурез –diuresis(гр , dia сверх+ uresis мочеиспускание) моча пайда болу процессии ж/а организмден алын чыгылышы. Д. нормалдуу ж/а патологиялык болушу мумкун.

Дифтерическое воспаление –inflammation diphtherica (лат , inflammare воспламенять+гр. Diphtherion пленка) фибриноздук серенунун бир туру, былжыр челдерде некротикалык пленкалардын пайда болушу м/н муноздолот

Доза –dosis(гр didomi беруу) даары затынын саны молга жарылган. Д. даарылоочу, стимулдоочу, профилактикалык, токсикалык, олумго алып келуучу,минималдуу, оптималдуу, максималдуу, бир жолку, кунумдук, азайтылган болушу мумкун.

Дозирование – (гр dosis дача) дары заттарынын дозасы олчоо.

Донар – (лат, donare беруу) канже карын согу (продуцент) алынуучу жаныбар.

Душ – (франц, douche) организмге суунун ар кандай тем.агыны м/н таасир этуучу физиотерапевтик суу процедурасы.

Дуоденальный – (лат, duodenum) он эки эли ичегиче тиешелуу. М: д. сок.

Дыхание –respiratio (лат, respirare дем-алуу) айлана чойро м/н организмдин ортосундагы газ алмашуу процессии. Д. сырткы (кычкылтек м/н комур кычкыл газынын опко альвеолдорунда алмашуусу) ж/а ткандык (ткандагы газ алмашуу)

Дыхание амфорическое – дем алуудагы ырычуу, майну узун ж/а ичке б н чопо идишке аба уйлогондо чыккан унго окшош.ал бронхолар м/н катташын туруучу опкодо каверканын болушунан. б/т.

Дыхание биотовское –(frans врача С,Biot) патологиялык дем алуу. Ал катар дем алуудан кийин узун паузалардын болушу м/н муноздолот. Менингоэнцефолиттерде, интоксикацияларда байкалат.

Дыхание брюшное – respiratio abdominalis (лат. Respirare дем- алуу+ abdominalis брюшной) чыгуу процессиндн курсак булчун дарынын ж/а диафрагманын катышуусу м/н муноздолгон курсак м/н дем алуу туру. Ал опконун эмфиземаларында, плеврите, кабырчалардын ооруганында байкалат.

Дыхание грудное — respiratio thoracalis(лат, Respirare дем- алуу+ thoracalis кокурок) дем алууга курсак булчундарынын ж/а диафрагманын катышусунун начарлашы м/н муноздолгон конурок м/н дем алуу туру. Ал перитоните, оор ж/а онокой б/п калган карындын ????? , ичеги метеоризмдеринде байкалат.

Дыхательный коэффициент – дем алуу процессиндеги болунуп чыккан комур кычкыл газынын колумукун.

Дыхание куссмауля- патологиялык дем алуу ал дем алуу-дем чыгаруунун чаюлуп ж/а терендеши м/н муноздолот. Кобунчо баш мээнин жорокат атышында ж/а интоксикацияларда байколот.

Дыхание саккадированное –(франц, saccade преривистый) дем алуу ж/а дем чыгуу кыска болушу м/н муноздолгон патологиялык дем алуу бронхите, онко эмфиземаларында байкалат.

Дыхание Чеби- Стокса- -----

Дыхательные шумы –murmura respiratoria (лат, mur mur ун + respiratorius дем алуу) аускультациялоодо опкодон угулуучу ун. Д. ш. физиологиялык (везикулярдуу , трахеолдуу дем алуу) ж/а патологиялык (кучтуу ж/а начарлаган везикулярдуу дем алуу, крепитация , хрип,амфорикалын дем алуу, плевронын сурулушупун уну) болот.

-Ж-

Желточный перитонит –peritonitis vitellina (лат, peritoneum брюшна+ vitellinus желтковый+ гр, it is сезгенуу) жумуртка тучу тооктордун оорусу.

Желоб зональный – опконун эмфиземасынын симптому. Ал -----

Желтуха –icterus (гр, icterus желтуха) организмдин патологиялык абалынын синдрому. Ал кок ж/а ткандарда (желчный пигмент) тополушу.(озгочо билирубин) , былныр челдеринин саргарышы, пульстун ж/а ичегикин перистальтикасынын жайлашы м/н муноздолот. Боор ооруларында, интоксикацияларда, кээбир инфекцияларда (лептоспироз,жылкылардын инфекцияндук анемиясында ж.б) ж/а инвазияларда (кобунчо конпаразиттеринде) байкалат.ж. механикалык, паренхиматоздук ж/а гемолитикалык б/п болунот.

Желтуха гемолитическая – icterus haemoliticus

(гр, – icterus желтуха+ лат, haemoliticus вызывающий гемолиз) сарыктын бир туру, ал кандагы эритроциттердин (гемолиз) бузулушунан келип чыгат. Интоксикацияларда, келишпеген кандарды куюштуруда, лептоспироздо, ж.б байкалат. icus

Желтуха механическая – icterus meshanicus (гр, – icteros желтуха + mechane машина) от жолдоруна же оттон желчтин алып чыгуусунун оорлошу м/н муноздолгон сарыктын бир туру . от жолдорунун (желчные камни*), опухаль, гельминттер м/н толук же толук эмес бутолушунон байкалат.

Желтуха новорожденных- icterus neonatorum(гр, ikteros+ neonatus жаны туулган) гемолиттик сарыктын бир туру, торолгондон кийинки эле кундору Жаны туулган малда б/т . кобунчо торопайлордо байкалат.

Желтуха паренхиматозная – icterus perenchymatosa(гр ikteros+ лат, parenchymatosus богатый паренхимой) боор клеткаларынын функцияларынын бузулушунан б/н сарыктын бир туру. Гепатит, гепатоз, интоксикацияларда байкалат.

Желтушность –(гр ikteros желтуха) былжыр челдердин, теринин ж.б. органдардын Сары же лимон цветике бойолушу. Сарык ооруларында байкалат.

Желчекаменная болезнь, холелитиаз – cholelithiasis (гр chole желчь+ lythos таш+it is сезгенуу) от ж/а от жолдорунда таштып пайда болушунан, зат алмашунун ж/а ЖКТ бузулушу м\н муноздолот.

Желчные камни –calculi biliosi (лат. Calculus камешек+ biliosus желчный) (желчекаменной болезни*) от ж/а от жолдорунда кату нерселердин пайда болушу. Минерал компоненттеринен, хоолестеринден турат.

-3-

Заболеваемость –morbidity(лат.morbus ,оору) жаныбарлардын оорусунун тарашынын корсоткучу, ошол убакыт ичиндеги ооруган малдын санынын жалпыга б/н катнашынын пайызы.

Заболевание - оорунун биринчи белгилеринин пайда болушу.

Заворот желудка torsio ventriculi(лат.torsio ,буралуу+ventriculus ,ашказан) - -----

Завал – карында же ичегиде анын ичиндегилердин туруп калышы.

Заворот кишок -----

Заворот сычуга -----

Задавание лекарств – дары препараттарды ж/а кошулмаларды даарылоо же профилактикалоо учун ооз аркылуу беру. Оз каалоосу м/н ж/а кыйноо аркулуу берилет. Тамак, суу, резина бутылка. м/н.

Задержка мекания –retentio meconii(лат.re ,артка+teneo ,кармоо+meconium,перевордный кал) Жаны туулгандардын 1- дефекациясынын кармалышы. Гипотрофилтерде , ууздуз жетшипегендигинен, жалпы алсыздыкта байкалат.

Закрючивание языка у индюшат-torsio lingua apud meleargi cularum(лат.torsio+lingua ,тил+apud у+meleargicula индюшонок) куры жожолорунун тилинин учунуп ойдо карай же артка кайрылып колуусу, анын кыймылдуу лугу чектелин калат. Кобунчо 2 айга чейинки жожолордо байкалат.

Закупорка зоба –obstructio ingluviei(лат.obstructio закупорка+ingluvies зоб) тоок, индейка, цесарка ж.б. дан жечу канаттуулардын оорусу. Ал зоб дубалдарынын тонусунун начарлашы, тоют массаларынын туруп калышы, интоксикация м/н муноздонот.

Закупорка кишечника у птиц –obstructio intestinorum apud aves(лат.obstructio закупорка+intestinum кишечник+apud у+чымчык) кобунчо суудасузуучу канаттууларда байкалат, ичегиси калын тоют массалары, жип, кон ж.б. м/н бутулуп калат. Андан суунун жетишсиздигин, аз кыймылдуулугу, гиповитаминоздор келип чыгат.

Закупорка пищевода –obstructio esophagi(лат.obstructio закупорка+oisophagos .кызыл онгоч) Кызыл онгочтун толук же толук эмес бутулуп калышы. Кобунчо бодо малда байкалат.

Заместительная терапия , викарная терапия-therapia vicaria(гр.therapia лечение,ларылоо+лат.vicarius заменяющий) организмдин жашоого ото керектуу б/н заттарын толуктоо учун колдонулган терапиянын бир туру. Ага физроствор кую, дал келишкен канды кую, изотониялык суюктуктарды, витамин, гормон, фермент, минералдык компонент ж.б. куюу кирет.

Запор obstipatio- калын ичегиндегинин туруп калышы, копко,созулган дефекациянын туруп калышы.

Затрудненная яйцекладка-retardatio ovi(лат.retardatio замедление+ovum жумуртка) жумуртканын урун жолунда туруп калышы. Кобунчо жаш тооктордо байкалат. Гиповитаминоз, сальпингит, токсикоз ж.б оорулардан келип чыгат.

Зондирование пищевода и желудка – диагностикалоо же терапиялоо максатында жаныбарларга оор аркылуу атайын зондторуу киргизуу.

Зевник – каран жатканда ж/а дарылоодо жаныбардын оозун чонойтуп ачуу учун колдонулган инструмент.

Зуд кожи –pruritus cutaneous(лат.pruritus зуд+cutaneous кожный) теридеги нерв туйундорунун.****

Идиопаттический –idiopathicus(гр.idios озгочо+pathos)озгочо,

Идиосинкразия-idiosyncrasia(гр.idios своеобразный+syncrasis смешение) аллергиянын бир туру.**

Избыток селена-abundantia seleni(лат.abundantia избыток+selenium селен) топуракта, осумдокто селендин коп болушунан б/н эндемиялык оору. Анда жаныбардын арыкташы , оспой калышы, муйуз шыйрактарынын жумдарышы, жундун тушушу байкалат.

Изостенурия- isosthenuria(гр.isos бирдей+sthenos куч+urон сийдик)тыгыздыгы томон б/н мочанын чыгышы бойроктордун концентроциондук функциясынын начарлашы.

Илеус –ileus(гр.eileo скручиваю) ичегинин механикалык откорбочулуку. И. об-ту рациондук (таш, безоар, конкремент, гельминт ж.б. м/ни чинен бутолушу),отрангуляциондук (осеповороты*, инвогинация ичкеруу ж.б) ж/а гемастатикалык (чычыркайдын некрозунда, ж.б). б/п болунот.

Имбибиция –imbibition(лат.imbibo синируу) суюктукта ээрүчү заттарды ткандардык синирип алуусу.

Инвогинация кишки –invagination intestine(лат.in в+vagina оболочка+intestinum кишка) механикалык откорбочулуктун бир туру. Чычыркаты м/н ичегинин бир болугунун ошол эле ичегинин башка бир болууно кирип кетишу.

(М: ичке ичегинин инвогинациясы)

Инголяция –inhalation(лат.inhalo) суда ээрүчү заттарды, аэрозольдорду, газ ж/а буну жаныбардын дем тартышы (тартып алуусу) м/н муноздолгон терапиялык процедура. И. учун актайын куралдарды, инголяторлорду, аэрозолдук генераторлорду колдонушат.

Инглувиит-ingluviitis(лат.ingluvies зоб+гр.-it is сезгенуу) жемсоонун сезгенесуу, катары, «жумшак жемсоо» - канаттуулар бузулган тоют, минералдык семирткич же узхимикаттарды жегенде жемсоонун былжыр челдеринин сезгенип калышы. Инф-дук оорулардын симптому болушу мумкун.

Индиканемия-indicanaemia(лат.indicanum индикан+гр.haima кан) кандын составында индикандын кобойушу. Нефрит, гепотитте ж.б байкалат.

Индиконурия –indicanuria(лат.indicanum индикан+гр.uron моча) индикандын моча м/н кошо ото коп болунуп чыгышы. Интоксикация, уремия, гепатит, перитонит ж.б. байкалат.

Индикация –indication(лат indicans указывающий) дары препараттарды колдонууга берилген корсотуулор* .

Индурация –induration(лат.induro укрепляю) орган же ткандын ныкташы (уплотнение).

Инкопсуляция –insapsulatio(лат.in ички+capsula корбочка) бирикутиргич ткандын жат телону, некротизация жерди курчап осушу.

Инсоляция-insolatio(лат.insolo выставляю на солнце) профилактикалоо же даарылоо максатында жаныбарды кундун нурлары м/н шоолондируу.

Инспекция –inspection(лат.карпоо) жаныбарды короо, клиникалык изилдоонун методу.

Инсперация –inspiratio(лат.inspirare дем тортуу) дем тортуу, опконун абача толугу, дем алуунун биринчи фазасы.

Инстилляция –instillatio(лат.instillo тамчылатуу) тамчылатуу, даарыны тамчылатын теруу.

Инсульт –insultus(лат.insulto скачу) мээнин канн айлануусунун кутулбогон жерди бузулушу.

Инсуффициенция-insuficientia(лат.in отрицание+sufficio жетиштуу) органдын функциясынын начарлашы, жетишпестин.

Инсуффляция –insufflation(лат.in ички+sufflo уйлоо) даарылоо максатында порошок ж/а газдарды уйлоту.

Интеркуррентное заболевание –(лат.intercurrens добавочный) башка оорунун кесептинен келип чыкан оору.

Интермиттирующий-intermittens(лат.преривистый) убак убагы м/н кармоочу, узумо.

Интоксикация-intoxicatio(лат.in в+гр.toxicon уу) уулануу, организмге уу заттарынын киришинен б/п оору.

Инфантилизм-infantilismus(лат.infantilis недоразливый+ismus орууунун абалы) организмдин же органдын оорчутат калышы. врожденный, приобретенный***

Инфаркт-infactus(лат.набитый) кандын келбей калышынан ткан же органда некроздун келип чыгышы.

Инфильтрация-infiltratio(лат.in +filtration процеживание) тканга суюктук, кан же клеткалык элементтердин синиши.

Инъекция –infectio(лат.впрыскивание) диагностикалоо, профилактиколоо, даарылоо максатында организмге парентералдык киргизу. И. тери алдына, ичине, булчунга, венага, артерияга, плеврага, сооко, трахеяга, муунга, конъюктивага, жулунго жасалат.

Искусственное кормление –alimentatio artificialis(лат.alimentatio тоютандыруу+artificialis искусственный) оор абалдагы жаныбарларга суюк тоюттарды же жомок болуучу заттарды ооз аркылуу кыйнап беру.

Искусственное питание –nutrition artificialis(лат.nunritio табактануу+artificialis) оор абалдагы жаныбарларга тамак болуугу заттарды котон чучун аркылуу же инъекция жасоо жолу м/н киргизу.

История болезни-historia morbi(гр.historia тарых+лат.morbus оору) официалдуу документ. Стационардагы жаныбарларды толтурулчу. Кийинки болуктордон турот: регистрация, анамнез, келгендеги абалы , оорунуниотушу ж/а стационардагы даарылоо, эпикриз.

Инкорзный –ishorosus(гр.ichor ирин) Ирин.

Ишемия ischaemia(гр.ischo кармоо+haima кан)– ткандын жергиликтуу участогундагы анемия, ткандын чектелген участогундагы кандын жетишсиздиги.

Ишурия –ischuria(гр. Ischo кармоо+urou моча) мочанын таборсыкта кармалышы. Кобунчо эркек жаныб-да байкалат.

-К-

Каверна –caverna(лат.кондой) кондой, ткандын некроздук кыйроосунан кийин органда пайда болуучу. Ал ачык ж/а жабык болушу мумкун.

Кальциноз –calcinosis(лат.calcium калций+osis патологиялык чоною)орган ж/а ткандарда Са туздарынын топтолушу.

Канниболизм-cannibalismus(франц.cannibale людоец+лат.ismus оруунун абалы) жаныбарлардын ошол эле турдогулорду чокулап же чайнагылап салышы. Кобунчо канаттууларда, чачкаларда байкалат.

Кардиография –cardiographia(гр.kardia ,журок+graphos ,жазуу) кимограф м/н журоктун жыйрылуусун жазып алуу.

Кардиопаттия- cardiopathia(гр.kardia ,журок+pathos ,оору)Журок оорусу. Ток диагноз жок б/до журоктун патологиясы байкалганда колданулган термин.

Кардиоспазм-cardiospasmus(гр.kardia ,журок+spasmus судорого) Журок карынчаларынын калтыран титиреп жыйрылуусу, убактылуу крприлонуунун, бузулушу м/н муноздолот.

Корнификация –carnificatio(лат.caro мясо,эт+facio делаю,кылуу) онкого бириктируучу ткандын окуп кетиши . опко корунушу ж/а консистенциясы м/н этке окшошуп калат.

Кардиоцентез – cardicentesis(гр.kardia ,журок+kenteo тешуу)журоктун пункциялоо, канн алуу учун журокту тешу.

Каталепсия-catalepsia(гр.katalepsis жетишуу) катын колуу (селейин калуу), аяктардын кыймылдоо мумкунчулунун убактылуу жоголушу***. Кобунчо иттерде менингоэнцефалитте , кучтуу интоксикациядан кийин байкалат.

Катаральное воспаление-inflammatio catarrhalis(лат.inflammatio сезгенуу+гр.katarrhoos катар) былжыр челдердин сезгенуусу. Анда слиз былжыр, лейкоцит аралашкан сероздук экссудат, болунуп чыгат.

Катетеризация- catheterisatio(гр.katheter зонд)- организм кондойлоруно сыртка чыгуучу тештиктер аркылуу атайын зонд- катетерлерди киргизу. Диагностикалоо ж/а терапиялоо максатында калданулат.

Кахексия –cachexia(гр.kakos,начар+hexis абал) организмдин жалпы жу доошу (арыкташы).копко ачка болунуп, онокой интоксикациялардын ж/а инфекциялардын белгиси.

Кашель –tussis дем алуу жолдорунун былжыр челдеринин жаракат алышынын симптому. Жотол курган ж/а нымдуу, 1- коп акту, жай ж/а кучнуу. Жумшак ж/а кату, терен ж/а устуртон болушу мумкун.

Кератит –keratitis(гр.keras rog+it is сезгенуу) коздун роговицасынын жумшарын тушуп калышы.* гибо. ж/а авитоминоз А нын симптому.

Кетоз –ketosis белок, углевод, липиддин алмашуусунун бузулушу м/н организмде кетондук телолордун пайда болушу ж.о.э. ткань ж/а органдардын дистрофиялык озгоролору м/н муноздояган оору. Канн сут беруучу уйлар, боз кой ж/а чачкалар ооршат.

Кетоновые тела- кетоздо байкалуучу ткандарда тапталуучу арадагы (ортодогу) зат алмашунун продукталары алар ацетоуксус, бетаоксимасляная кислота * ж/а ацетон.

Кетонемия-ketonaemia(лат.ketones ,кетон+гр.haima кан) кандын составында кетондук телолордун катуйкшу. Катоздогу диагностикалык корсоткуч.

Кетонурия-ketonuria(лат.ketones+гр.uron моча) мочанын составында кетондук телолордун катуйушу. Котоздогу диагностикалык корсоткуч.

Кетоналоктия-ketonolactia(лат.ketones+lactis сут) сутто кетондук телолордун кобойушу. Кетоздо диагностикалык корсоткуч.

Кистовоздушная болезнь легких –morbus pulmonum cysticaerius(лат.morbus болезнь+pulmonum легкое+cysticus кистозный+aeris воздушный) онкодо аба кондойлорунун- экссудаты бар кистолардын пайда болушу м/н муноздолгон оору. Пневманиядан б/н кошумча оору. Кобунчо койлор ооруйт.

Кифоз-kyphosis(гр.горбатый) омуртканын томпок жагы м/н ойдону коздой кыйшайшы.остеодистрофия ж/а омуртканын травмасынын белгиси.

Кифосколиоз –kyphoscoliosis(гр.kyphos горбатый+scoliosis кривой) омуртканын томпок жагы м/н ойдону керай ж/а бир жок жагына кыйшайшы.

Клеверная болезнь –trifolitoxicosis(лат.trifolium клевер+гр.toxicon яд+osis болезненное состояние) беде м/н уулангандагы оору, анда жалпы токсикоз, экзонтема, дерматит байкалат. Кобунчо жылкыларда кун жарык тийип жатканда жайытта журуп беде жегенде байкалат.

Клизма –clysm(гр.klyso промывать) терапевтик процедура, котон чучука суюктук киргизу. К . тазалоочу, жучу (сифондук), даарылоочу, жылуу ж/а муздак, тамчы, микро – ж/а макроклизма б/п айырмолонот. К *

Клиника- clinica(гр.clinicalis дарылоочу жай)ооун жаткан жаныбарлар учун сационары бар даарылоочу жай. М : терапевтик клиника.

Клиническая картина –aspectus clinicalis(лат.aspectus сырткы коруунуш +clinicalis клиникалык) симптоматика, жаныбарды клиникалык изилдоодо билинген симптомдордун топтому.

Клинические судороги –spasmi clonici(гр.spasmos судорога+klonos толкотня) булчундун кыскамоонотту эркисиз жыйрылуусу, жумшартуу (бошондотуу) «расслабление» м/н алмашып турат. Б.н.с.журок оорурлары ж.б. байналат.

Ковыльная болезнь –stipanosis(лат.stipa ковыль+osis болезнь) стипаноз- бетегенин учту жачы м/н жарадар болгондо чыгуучу оору. Ага тил, жоок областында шикилик, тешик абцесстын пайда болушу мунозду. Кобунчо койлор ооруйт.

Колики-colicae(гр.kolike кишечная оору) тамак синируу каналынын ооруларынын симптомокомплекси. Жаныбардын тынчсыздануусу. Аргасыз абол алышы позени карын менен ичегинин откозбой калышы, токсикоздор м/н муноздолот. Ал чыныгы (тамак синируу капалынын жаракаттанышынант келип чыккан 30 дан ошуун ооруларда), алдамчы/калп (бойрок, боор ооруларында, инфекция ж/а инвазияларда) болуп болунот.

Колит-colitis(гр.colon жоон ичеги+it is сезгенуу)жоон ичегинин былжыр челинин ж/а анын астынкы катмарынын сезгенуусу.

Коллапс-collapsus(лат.collapses упавший) организмдин жалпы алсыздакышы ж/а журоктун жетишсиздин м/н муноздолучу организмдин патологиялык абалы.

Кома-coma(лат.глубокий сон) комотозное состояние – айланадагына реакциянын болушу, рефлексстердин начарлашы же чалушу , Журок ж/а дем алуу системаларынын жетшисиздиги м/н муноздолучу организмдин патологиялык абалы.

Компенсация – compensatio(лат.жаза)организмдин функцияларын башка ылайыкталынган мехонизимдер м/н туздоо, ордуна келтируу.

Компликация –complication(лат.) тура эмес даарылоордон улам ден соолуктун начарлашы, кошумча оорунун пайда болушу.

Компресс –compressa(лат.compressio сжимание) дарылоочу повязка. Ал муздак ж/а жылытуучу, курган ж/а кымдуу болушу мумкун.

Конвульсии- convulsions(лат.convulso ломать)тарамыш тартышуу, карышуунун бир буру. Чон болуктун же бут дененин булчундарынын узун узук эрксиз (оргасыз) жыйрылуусу.

Конкременты-concremtna(лат.concrementum плотные образование) таштар,дене кондойлорундо ж/а чызуучу тутуктордо пайда б/т

Консилиум-consilium(лат.совещание) оорунун диагнозун каюп, тактоо , даарылоорун планын тузуп, профилактикалоо учун чогулдан канча ветеринар адистеринин жыйыны.

Конъюнктивит –conjunctivitis(лат.conjunctiva соединительная оболочка глаза+гр.itis сезгенуу) конъюктиванын сезгенуусу. Коптогон инфекциандуу эмес (гиповитаминоз А, интоксикация ж.б), инфекциандуу ж/а инвазиондуу оорулардын симптому.

Копростаз –coprostasis(гр.copros испражнения+stasis застой) мотордук функциясынын томондошу м/н жоон ичегинин ичиндегисинин калында ж/а туруп калышы. коликтерде байкалуучу динамикалык откорбостуктун бир туру.

Коронарная недостаточность –insufficiencia coronria(лат.insufficiencia жетишсиз+coronarius веналык) коронардык тамырлардын ичкеришинен миокардга конжеткируунун бузулушу.

Крапивница – уртикария-(лат/urtica крапива) организмдин аллергиялык реакциясы, анда териде чалкан чаккандагыга окшош коптогон ыйлоокчолор пайда б/т.

Креатинурия- seatinuria(лат.creatinum креатин+гр.uron сийдик)организимде белоктун кучоп болунушунон ж/а креатиндин креатининге айлануусунун бузулушунан мочада креатиндин болушу.

Крепитация-crepitatio(лат.crepitare скрипеть) кургак жалбырактыкына окшош шылдыраган ун. аускультация же пальпацияда билинет. Опконун шешигинде, пневмонияда, ж.б байклат.

Криз –франц.crise приступ) капыстан пайда болучу организмдин патологиялык абалы. М : гипертониялык криз.

Кризис-crisis(гр.krisis исход) дене температурасынын тушушу м/н мкноздолгон оорунун агымынын оорушу.

Криотерапия-criotherapy(гр.kryos муздак+therpia дарылоо) муздак м/н даарылоо, физиотерапевтик процедура.

Кровопускание –missio sanguinis(лат.missio чыгаруу+sanguis кан) диагностикалоо же даарылоо максатында вена пункция же венесекция жолу ж/н белгилуу бир олчомдо канн чыгаруу.

Кровяное давление – кандын тамырдагы гидродинамикалык басымы. Журоктун иштешикен, кандын тамырларга чыгарылышы ж/а тамырдын серпилгитигинен пайда б/т. К.д. артериялык (максималдуу ж/а минималдуу), веналык ж/а капиллярдык болуп болуноот.

Крупозное воспаление –inflammatio crouposa(лат.inflammatio сезгенуу+шотл.croup тонкая пленка) экссудаттын уюшу ж/а чел кабыктын пайда болушу м/н муноздолуучу фибриноздук сезгенуунун бир туру.

Ксерофтальмия –xerophthalmia(гр.xeros кургак+ophthalmos коз) гипо- ж/а авитаминоз А нын симптому. Коздун рогавицасы* ж/а конъюктивасынын курган кетиши.

Кумуляция- - - - -

Куробильный –curabilis(лат.cura дарылоо) айгуучу, денил отучу оору.

Куратор curator-(лат.попечитель) дарылооу врач, клиникадагы студент, жаныбарды дарылоочу.

Курация-curatio(лат.дарылоо) оорукчан жаныбарларды стационарларда ферма же уйдо дарылоо, окуу жайлардаоорунун тарыкын жазуу м/н жогорку курстагы студенттердин мугалимдин текшеруусу астында жаныбарларды дарылоосу.

Кутикулит – cuticulitis(лат.cuticula кабык+гр.itis сезгенуу) - - - - -
- - - - -

-Л-

Лабииит-labiitis(лат.labium эрин+гр.itis сезгенуу) эриндин былжыр челинин д/а анын астындагы катмардын серенуусу. Стоматит м/н бирге б/т

Лаборатория ветеринарная - мамлекеттик системадагы диагностикалык жай. Суу, тоют ж.б сапатын бактериологиялык, вирусологиялык, серологиялык, токсикологиялык, химиялык,

радиологиялык, гематологиялык, биохимиялык изилдоо. Райондук, райондор арылык, зоналдык, шаардык, областын четтин, республикалык б/т

Лазарет ветеринарный-lazaret veterinaries(франц.lazaret+лат.veterinarius дарылоочу жай) аскер ветеринардык дарылоочу жай, курамында стационары бар.

Лактозурия –lactoruia(лат.lactosa лактоза сут сахары+гр.uron.моча сийдик) моча м/н чогу сут сахарынын (лактоза) чыгышы.физиологиялык (м: боз малда) ж/а патологиялык (диабет, мастит ж/б ооруларда)

Лопароскопия-laparoscopia (гр.lapara ич+scoreo кароо) лапароскоптун жардамы м/н оок кондойундогу органдарды карап изилдоо.

Ларингит-laringitis(гр.larynx кекиртект+it is сезгенуу) кекиртектин былжыр челинин ж/а анын астынкы катмарынын сезгенуусу. Агымы б/га оор ж/е опокот, келип чыгышы б/ча 1- ж/а 2- сезгенунун туру б/ча катаралдык, Ирин ж/а крупоздук б/п болунот.

Ларингоскопия-laryngoscopia(гр.larynx кекиртект+scoreo кароо) ларингоскоп м/н кекиртиектин былжыр челин кароо, же майда жаныбар ж/аканаттууларды жонокой коз м/н кароо.

Ларингоспазм –laryngospasmus(гр.larynx кекиртект+spasmos тарамыш) кекиртектин спазмы, убактылуу кекиртект жылчыгынын ичкериши.

Ларингостеноз –laryngostenosis(гр.larynx кекиртект+stenosis ичкеруу) кекиртектин ичкериши.*

Ларинготрахеит –laryngotracheitis(гр.larynx кекиртект+tracheia трахея+itis сезгенуу) кекиртен м/н трахеянын былжыр челинин ж/а анын астындагы катмардын сезгенуусу. Инфекция ооруларынын симптому болушу мумкун.

Ларингофарингит-laryngopharyngitis(гр.larynx кекиртект+pharynx глodka+itis сезгенуу) (кекиртен м/н) эки кекиртектин былжыр челинин ж/а анын астындагы катмардын сезгенуусу.

Латентный –latens(лат.жашыруун) симптомсуз, жашыруун.

Латиризм – lathyrismus(лат.lathyrus sativa)жаныбарлардын токсикозу* кобунчо аттар ооруйт.

Лейкемия-leucaemia(гр.leukos ак+haima кан) ак канн, желгише элек лейкоцеттердин саны кандын составында кобоушу. Лейкоздук белгилеринин бироо.

Лейкограмма-leucogramma(гр.leukos ак+gramma жазуу) кандын лейкоциттеринин пайыздык катнашы.

Лейкозы-leucoses(гр.leukos –ак+osis) -----

Лейкопения –leucopenia(гр.leukos ак+penia аз) лейкоциттердин саны кандын сотовында арайышы. Инфекциондук оорулара, онокой токсикоздордо байкалат.

Лейкоцитарный профили – 1 мкл кандагы*****

Лейкоцитарная реакция _ -----

Лейкоцитоз – лейкоциттердин саны патологиясы Жан кандын составында азайышы. Физиологиялык (боз кезинде) ж/а патологиялык (жукпогон сезгенуу процесстеринде ж/а инфекциондук ооруларда)

Лейкоцитурия-leucocyturia(гр.leucocytus лейкоцит+urion сийдик) мочада лейкоциттердин болушу*****

Лекарственные средства – даарылор, жонокой ж/а комплекстуу заттар, профилактикалоо максатында ж/а жаныбарларды дарылоодо колдонулат.

Лептоменингит-leptomeningitis(гр.leptos ичке+meninx мээнин кабыгы+it is сезгенуу) мээнин жумшак челинин сезгенуусу.

Лечебная эффективность – дарылоонужыйынтыктоочу корсотуч, айыккан жаныбарлардын дарыланган ж-ларга б/н патыздык катнашы.

Летальность – олум, олгон жон-дын саны ошол оору м/н орун жаткан ж-ларыкына б/н патыздык катнашы. Оорунун оордугунуп коргозуучу.

Лечебно профилактический пункт – оорун жаткан ж/а алсыздаган жаныбарларды дарылоочу ж/а кормоочу пункт. Ветеринар адистерин боштогон убактылуу пунктарды уюштурушат.

Лизис –lysis(гр.кичиреуу) жална дене тем санын акырындан тушушу лихорадканын учунчу стадиясы.

Лизуха –lambitus(лат.жалоо.)жаныбарларды жегиликтуу эмес буюмдарды жолоп ж/а жесу. Минералдык жетишсиздиктин,гастрит, интоксикация, б.н.с. жорокоттанышынын синдрому.

Лимфаденит лимфобездеринин сезгенуусу.

Лимфонгит –lymphadenitis(лат.lampha тунук суу+гр.angenos сосуд+it is сезгенуу) лимфа тамырларынын сезгенуусу.

Лимфогенный-lymphogenes(лат.lymphra тунук суу+гр.genos болуу) лимфа тогу м/н таралуучу, лимфогендин жол.

Лимфопения-lymphopenia(лпт.lymphocytus лимфоцит+penia аз)-лимфоциттин саны кандын составында азатышы. Интоксикация, оор вирустук инфекция, сепсисдин симптому.

Лимфоцитоз-lymphocytosis(лат.lymphocytus лимфоцит+osis кобойуу) лимфоциттин саны кандын составында кобойушу.

Линька – коноттуз ж/а жаныбарлардын жунун алмаштыруусу. Сезондук, возрастной ж/а компенсациондук б/п айырмаланылат. Л . кечичуусу остуруу ж/а тамак беру технологиясынын бузулгандыгынын, о.э. зат алмашуунун ж.б белгиси.

Липемия –lipaemia(гр.lipos май+haima кан)кандын составында майдын (липиддин) кобойушу.физиологиялык (рациондо майдын коп болушунан) ж/а патологиялык (гепотаз, диабет, нефроз ж.б) б/п б/т.

Липурия-lipuria(гр.lipos май+urion сийдик) липиддердин сийдик м/н чыгуусу. Гепотаз, нефроз ж.б. байкалат.

Лихорадка – дене тем-нын жогорулашы м/н муноздолучу организмдин коргоо –конуу реакциясы. Тем. Жогорулашы б/ча субфебралдык (1 нормондан жогору), фебралдык (2 нормадан жогору), гиперпиретикалык (3 нор. Жогору) б/п болунот. По тем. Кривой* ор дайым болучу*

Локализация-localisatio(лат.localius) жайгашкан орду.

Лордоз –lordosis(гр.lordos ийрелуу) омуртканын тампак жагы м/н ылдыйды карат ийрелуусу. Ийиндин шалбырашы. Остеодистрафиянын симптому.

Лордоскалиоз –lordoscoliosis(гр.lordos ийрелуу+scoliosis) омуртканын тампак жагы м/н ылдыйды карат ж/а эки жагына итрелуусу. Остеодистрофия ж/а омуртканын жаракат алышынын симптому.

Лупиноз-lupinosis(гр.lupinus осумдук+osis)люпин (родупдагы) осумдукторду жегендегиинтоксикация.

Лучевая болезнь-morbus radiates(лат.morbus+radiatus нур)

- М-

Маневные движения –(франц.manege манеж) -----

-О-

Обезвоживание организма –exiccosis(гр.ex жок+siccosis кургатуу) эксикоз; орган, тканда суунун азайын кетиши. Ал кусуу, ич отуу м/н белгиленген оор оорулардын кесепетинен б/т

Обливание –lotio(лат.lavare жуу) Гидротерапия методу . Былжыр гелдерди , дене боюн муздатуу , тазалоо учун сууну колдону . Жалпы , бут дене боюн гигиена ж/а профилактикалоо учун , жергиликтуу – теринин , органдын белгилуу бир участогун тазалоо учун.

Обструкция –obstruction(лат.ob-struere,obstructusжолтоо кылуу) Отпой калу , жабылуу ,органдын бутолуп калышы . М: Кекиртек , итеги ,артетиянын тромб м/н ,ж.б.

Одышка – Инспиратордук ,эксиратордук ж/а аралаш б/п б/т

Ожирение –adipositas(лат.adiposus майлуу) Майдын тери алдына , ич кондойуно , ткань ж/а клетка арасындагы бош тукторга ото коп топтолушу . Зат алмашуунун бузулушунунан келип чыгат.

Озноб гикородочный – frigus febrium Лихорадка учурандагы организмдин абалы , кобунчо титироо м/н коштолот .

Озокеритотерапия – Жылуутерепиянын бир туру . Дарылоо учун озокерит , ТОО воску – церезин , парафин , смола ж/а асфальтондордон туруучу оор органикалык зат . Жергиликтуу колдонулат .

Оклюзия –occlusio(лат.oc-cladare жабуу) Кондойлуу ор - дын бутолушунон откозбой калышы . Кобунчо итеги о. байкалат .

Оксалурия –oxaluria(гр.oxalis щавель+uron сийдик) Сийдик м/н щавель кис - нын туздары же оксолаттардын , кобунчо Са оксолатынын болунуп чыгышы. Ал минерал алмашуунун бузулушунан келип чыгат.

Оксигенотерапия –oxygenotherapia(гр.oxis кислот+genes кычкылтек+therapia дарылоо) Дарылоо учун дем алдырып же инъекциялоо жолдору м/н кычкылтекти колдону.

Олигокурия –oligakiuria(гр.oligakis аз+uron сийдик) Абдан аз сийуу . Бойрок оорулурунын симптому . О.э. кусканда , аябай тердегенде , сууну аз ичкенде байкалат . Моча – тыгыздыгы жогору , боелган б/т.

Олигемиа –oligaemia(гр.oligakis аз+haima кан) Кандын жалпы эсебинин томондоп кетиши . Ал коп басымынын ылдыйлашына , анемияга алып келет .

Олигофогия –oligophagia(гр.oligos+phagu жегенге) Жемди аз жеши , аппетиттин жоголушу .

Олигопноие –oligopnoe(гр.oligos+pnoe дем алуу) Аз жана устуртон дем алуу, дем алуусунун кысылышы

Олигурия –oliguria(гр.oligos+uron сийдик) Копко жок блушу, болунуп чыккансийдиктин колумунун азайышы.Ал реналдык –бойрок ооруларында жана экстрареналдык –сийдик болуп чыгаруучу жолдордун ооруларынан болуп болунот.

Омазит –omasitis(лат.omasum кишка+гр.itis сезгенуу) тогуз каттын сезгениши

Омфолит –omphalitis(гр.omphalos киндик+it is сезгенуу) киндиктин сезгениши

Омфалорагия –omphalorrhagia(гр.omphalos+rrhagia каноо) Киндиктин канашы, кобунчо венадан, кээ бир учурда артериядан. Кокуроктун акырын кыймылдашынан жана венадагы оволду жылчыкчанын толук эмес бутолушунон, ото аз учурда асфиксия, киндик тамырларынын жаракат алышынан келип чыгат.

Омфалоплебит –omphalophlebitis(гр.omphalos+phleps вен+it is)Киндик венасынын сезгениши.

Опрелость шенков соболей –intertrigo catulorum(лат.intertrigo+catulus кучук) соболь кучукторунун оорусу курсактын тегерегиндеги теринин жана арткы аяктарынын ички беттеринин моцерациясы жана сезгенуусу менен муноздолот, кээ бир учурда теринин жаракаттанган жерлеринин ириндеши байклат.

Опухание –intumescencia(лат.in-tumescere шишуу)Суюктуктун топтолушунан колумунун чоноюшу. Орган же ткандарда кездешет.

Оральный –oralis(oris ооз+peros ички)Ооз аркылуу дары беру жолу. Кобунчо прибор же инструменттердин жардамы менен берилет.

Ординатор –ordinator(лат.ordinare аныктоо)жетекчиликтин башкаруусунда иштеген ветеринардык мекемедеги дарыгер врач.

Ороговение –keratosis(гр.kera) Эпителийдин, теринин устунку катмарынын,былжыр чели катуу муйузго айлануусу.

Ортопное –orthopное(гр.orthos туз+пное дем алуу) Кан айлануунун жетишсиздигинен келип чыккан жогорку даражадагы диспное.

Ослабление функции –hypounctio(гр.hupo) Кандайдыр бир органдын функциясыфнын асайышы.

Осмотрерация –osmotherapia(гр.osmos импульс+ therapia дарылоо) Дарылоо учун суюктуктарды колдонуу,кобунчо канн тамырга куюлуучу гипертониялык аралашмаларды аташат.

Осмотр ветеринарный – inspection veterinaria (лат.inspecta коруу, veterinaries жаныбарларды дарылоочу) Жаныбарларды клиникалык изилдоо ыкмасы. Ал жалпы жана атайын,группалаштырып,индивидуалдык, сырткы жана ички болуп болунот.

Оссификация – ossification (лат. Os, ossis соок+ facete кылуу) Физиологиялык – соок тк. пайда болушу, патоло-к жумшак тк., бордо, бойрокто ж.б. туздардын топтолушу, ал органдын морфологиялык жана функционалдык озгорушуно алып келет.

Остеодиплозия – osteodisplasia (грек.osteon соок+ dys бузуу) Минерал алмашуунун бузулгандыгынан сооктордун сооктордун орчубой калышы.

Остеодист-я алиментарная – osteodistropia alimentaria (гр. Osteon + dys + trophe + лат. Alimentum тоют) Минералдык заттардын жетишсиздигинен ,озгочо Са жана Р, кальциферолдун , келип чыгуучу оору.

Остеодистрофия – osteodistropia (гр. Osteon + dys + trophe тамактануу)Минерал алмашуусунун бузулушунан сооктордун структурасы жана тузулушунун озгорушу менен муноздогон соок системасынын оорусу.

Остеомоляция – osteomalatia (гр. Osteon + malakia жумшаруу) Сооктордун жумшарып кетиши. Фосфорно – кальцийдин ж/а витамин алмашуусунун интенсивдуулугу томондошу м/н тушундурулот . Сооктор жумшак ж/а ийилген б/н кыйшайып кетет .

Остеопотия – osteopathia (гр. Osteon + лат. Os, ossis соок+ pathos Соок ооруларынын жалпы аталышы .

Остеопароз –osteoporosis (гр. Osteon+ poros тешик)

Остеосклероз – osteosclerosis (гр. Osteon + skleros катуу) Соок пайда болу процессинин кучошунон сооктордун ото тыгыз (катуу) болушу .

Острое расширение желудка – dilatation ventriculi acuti(лат. Dilatio чоюлуу , ventriculus карын, acutus ачуу) Бот , кутулбогон жерден карындын матордук ж/а секретордук функциялары бузулуп , газ топтолушу .

Отек ангионевротический – oedema angioneuroticum (гр. oedema шишик, angion кан тамыр, neuron нерв) Ор – дин аллергиялык реакциясы . Кобунчо баштын чектуу гона шишиши м/н белгиленет .

Отек – oedema (гр.oidema шишик) Сероз суюктугунун ткань арасындагы ж/а ткандагы баштуктарга топтолушу . Ал орган , ткань , тери астындагы клетчатканын чоноюшуна алып келет .

Отрыжка – erustatio (лат. eructate кекируу) Кутулбогон жерден , шартсыз газ , кээде карындын суйуктугу м/н кошо ооз аркылуу чыгаруу . Кепшоочулордо физиологиялык шарт , ал эми башка жаныбарларда оорунун белгиси .

-II-

Паллиотив – palliativa (лат. palliates) Себенин жок кылбачуу , бирок женилдетуучу же убактылуу белгилуу бир симптомдорду жок кылуучу

Панкордит – pancarditis (гр. Pan бардыгы + cardia жүрок + it is сезгенуу) Жүроктун бут катмарынын сезгенуусу, б.а.бир эле учурда перикардит, миокардит, эндокардиттин болушу.

Пангидраз – panhidrosis (гр. Pan + hidros тер) Жаныбарлардын тулку бою менен катуу тердеши.

Панпикулит – panniculitis (гр. Panniculus ткань + itis сезгенуу) Тери астындагы май клетчаткакаларынын сезгенуусу,тер бездеринин бутолуп калышынан болот.Кобунчо койлордо жайкысын байкалат.

Панплегия – paroplegia (гр. Pan + plege сокку) Тулку боюнун параличи.

Папула – papula (лат.) Катуу же жумшак, туркун чондуктагы, формадагы жана ондогу пайда болушу.П. экземанын бир стадиясы.

Паракератоз желудка – parakeratosis ventriculi 9 гр. Para + keras,keratosis + osis + лат. Ventriculus карын) Онокот оору, карындын б.ч.эпителизациясынын бузулушу менен муроздолот.Карындын дубалдарынын жукарышына, о.э.метордун жана секретордук функцияларынын начарлашына алып келет.П.ж.кобунчо болонуп жаткан чочколордо, кээде иттерде байкалат.

П. Кож – parakeratosis cutaneous (гр. Para + keratos + keras + osis, лат.cutis) Цинктин жетишсиздигинен келип чыгуучу, оспой калышы, арыкташы жана теринин жука жерлери дерматит болушу менен муноздолот.Кобунчо торопойлор ооруйт.

Паракинез – parakinesis (гр. Para + kinesis кыймылдоо) Гиперкинездин бир туру.

Паралич- paralysis (гр. Paralysis) Органдын кандайдыр бир функциясынын жоголушу, б.к.с. менен байланыштуу иннервациянын жоктугунан органдын иштебей калышы.

Паралич глотки- paralysis pharynges (гр. Paralysis + лат.pharynx кызыл онгоч) Баш мээнин ооруларынын белгиси болуучу, кызыл онгочтун жутуу жана сезуу функциясын жоготуусу.

П. И парез мочевого пузыря- paralysis et paresis vesicae urinariae (гр. Paralysis, лат. Et, гр. Paresis, лат. vesica пузырь, urinarius табарсык) Туруктуу же убактылуу табарсык булчундарынын жыйрылуу мумкунчулугунун жоготушу. Ал баш мээ же жулун ооруларынын кесепети.

Паралич пищевода- paralysis esophagi (гр. Paralysis + oisophagos) Кызыл онгочтун иннервациясы жоголушунан кыймылдоо функциясынын жоктугу. Баш мээ ооруларынын симптому болуп, анын параличи менен бирге отот.

Паранефрит- paranephritis (гр. Para жаанында + nephros бойрок + it is сезгенуу) Бойрок май клеткаларынын сезгенуусу.

Парасистолия- parasystolia (гр. Para + systole кыскартуу) Журоктун жыйрылуусу ритминин бузулушу, экстрасистолия турундо отот.

Паратромбофлебит- parathrombophlebitis (гр. para + thrombos + phlebos кан тамыр + itis сезгенуу) Тромб пайда кылуучу вена дубалдарынын жана анын тегерегиндеги ткандардын сезгенуусу. Ал жылчыкчаларынын бутолушуно алып келет.

Парафинолечение- parafinotherapieia (лат. paraffinum – парафин + гр. Therapiea дарылоо) Дарылоо учун алдын ала ысытылган парафинди колодонуу.

Парафлебит- paraphlebitis (гр. Para + phlebos кан тамыр + it is сезгенуу) Вена дубалдарынын жана ага жанаша жаткан ткандардын сезгенуусу.

Парацентез- paracentesis (гр. para жанында + kentesis тешуу) Тешуу, органды пункциялоо, газ-суюктук чыгаруу, дары же башка заттарды кую максатында.

Парацентез живота- paracentesis abdominis (гр. para + kentesis + лат. abdomes ич) Курсакты ийне, конюль, троокор менен андагы суюктукту чыгаруу, дары кую учун пункциялоо.

Парацентез рубца – paracentesis ruminis (гр. para + kentesis + лат. rumen рубец) Курсакты же карынды ага толгон газды, суюктукту чыгарып дары кую учун тешуу.

Парез- paresis (гр.) Толук эмес паралич, иннервациянын бузулушунан кандайдыр бир органдын кыймылдоо функциясынын начарлашы же толук эмес жоголушу.

Парез рубца – paresis ruminis (гр. paresis + лат. rumen рубец) Карын булчундарынын парези. Карындын канча кооп турушунан анын дубалдарындагы нервдердин чарчашынан кыймылдоо функциясынын томондошу же толугу менен токтошу.

Паректеральный – parenteralis (гр. para + enteron) Тамак синируу каналдарынан отуп дары же башка заттарды киргизуу.

Парестезия – paresthesia (гр. para + aesthesis сезуу) Дененин кайсы бир болугу ысык же муздак сезилип, зуд менен муноздолуучу теринин сезуу органдарынын бузулушу болуп саналган ооруларынын, экземанын ж.б. симптому.

Парадантоз – parodontosis (гр. para + odus тиш + osis оруу) Тиштердин паталогиясы, ал дегенеративдик жана дистрофиялык процесстер менен ошондой эле атрофия менен муноздолот. Кобунчо сезгенуу процесси байкалат. Ошондуктан тиштер бошоп анан , тушуп калат.

Парорексия - parorexsis(гр.para+orexsis калоосу бар)Аппетиттин озгорушу, озгочо бооз жана сут эмизип жаткан жаныбарларда, зат алмашуу процессинин бузулушунан байкалат.

Патогенез –pathogenesis(гр.pathos оруу+genes орчуу) Оорунун келип чыгышы жана оорчушу.

Патогномический –pathognomonic(гр.pathos+gnoma белги) Бир ооруга таандык, анын эн негизги белгиси.

Патологический процесс –processus pathologicus(лат.processus кыймыл) Динамика боюнча оруну оорчушу.

Патологическое состояние –status pathologicus(гр.status абал+pathologicus орууган) Ооруп жаткандагы, текшерип жаткандагы жаныбарлардын организмнин абалы.

Патология –pathologia(гр.pathos+logos окуу) Оорулар жонундо окуу.Организмдеги оору процесстерин изилдоочу,патологиялык физиологияны жана физиологиялык анатомияны камтыган ветеринария жана медицина болуму.

Патоморфоз –pathomorphosis(гр.pathos+morphe сырткы коруунуш) Чойродогу ар кандай факторлордун таасири астында оорунун клиникалык жана морфологиялык озгорушу.

Панименингит –pachymeningitis(гр.pachus катуу+meninx +it is сезгенуу) Кату мээ челинин сезгенуусу, кобунчо мээ сезгенуусу менен бирге отот.

Пациент –paciens(гр.чыдамдуу) Дарылоо жардамын коруп жаткан оорукчан жаныбар.

Пелатерапия -pelatherapia(гр.pelos +therapeia дарылоо) Ил,торф баткактарын дарылоо учун колдонуу.

Пегревание –hyperthermia(гр.hyper устунку+therme ысуу) Организмден жылуулуктун чыгышынын оорлошунан дененин температурасынын которулуп кетиши.

Пеллагра –pellagra(итал.pelle тери+agro) «В» гр. Витаминдердин, озгочо никотин кислотасы (РР), ртбофлавин, триптофон аминокислотасынын жетишсиздигинен же жоктугунан келип чыгуучу оору. Пеллагра теринин жаракатталышы , тамак синируу каналдарынын жана н.е. функциясынын бузулушу менен муноздолот.

Перелом кости –fractura ossis(лат.torsio сынык+os,ossis соок) соок ткандарынын патологиялык озгоруулоунон сооктун бутундугунун бузулушу.Ал минерал алмашуунун бузулушу, гипо-авитаминоз, травма, опухоль ж.б.себебинен келип чыгат.

Переполнение –repletion(лат.re-piere repletua толуу) Кайсы бир кондойунун тамак, эксудат, трансудат ж.б. менен ото толуп кетиши.Ал н.с.рецепторлорунун чарчап калышына жана жыйрылуу функциясынын начарлашына алып келет.

Перерождение –degeneratio(лат.) Ткандын, органдардын структуралык же химиялык составынын озгорушу.Ал органдын функцияларынын жана жашоо мумкунчулугунун томондошуно алып келет.

Перибранхит –peribronchitis(гр.peri жанында+bronchos бронх+it is сезгенуу) Бронха жолдоруна бириктируучу ткандардын осуп кетишине алып келуучу бронхалардын тегерегиндеги ткандардын сезгенуусу.

Перикардит –pericarditis(гр.peri+cardia журок+it is)

Периодическая тимпония – tympania periodico(гр.tympanon барабан+лат.periodicus)Гамак синируу функциясынын бузулушунан карындын убак-убагы менен кооп турушу.Кобунчо музоолор суттон жемге откон учурда оорушат.

Перидуоденит –periduodenitis(гр.peri+duodenum 12эли ичеги+it is сезгенуу) 12 эли ичегинин перитонеалдык катмарынын жана анын тегерегиндеги ткандарынын сезгенуусу.

Перитонит –peritonitis(лат.peritoenum курсак+it is сезгенуу) Курсактын сезгенуусу.Курсак кондойундогу органдардын ооруларынан кийин келип чыгат.

Перманентный –permaens(гр.per-manere калуу) Кала беруучу, озгорбоочу.

Перкутанный –percutaneous(гр.per+cutis тери) Териге таандык дарылоо процедурасы.М; инъекция ,мазь суйкоо.

Перорально –per os(гр.per+os,oris ооз) Ооз аркылуу дары беруу.

Перфорация -perforatio(лат.perforatus кагуу) Кандайдыр бир органдын дубалынын тешилиши.

Песочная ванна – balneum arenae(лат.balneum ванна+arenaу песок) 50-60 С жылытылган кумду колдонуп дарылоо процедурасы.

Песочные колики –colica psammus(гр.colico оору+psammus песок) Жаныбарлардын оорусу.Ичегилерде жер, топурактын топтолушунан болот.

Петения –petechial(итал.petechie) Териде, былжыр челерде майда канталоолор. Геморрогиялык диатездин симптому.

Петрификация – petrificatio(гр.petrus таш+лат.facere кылуу)Кан тамырларда, журок клапандарында ж.б. органдарда Са тузунун, акиташтын топтолушу.Ал ошол органдын структурасынын жана функциясынын бузулушуна алып келет

Печеночная недостаточность –heparalgia (лат.hepar боор+algos) Органдардын ооруларынан ошол туштагы оорулар.

Печеночный камень –hepatolithiasis (лат.hepar боор+lithos таш) Боор жана отто таштардын пайда болушу.

Пигментация –pigmentation(лат.pigmentum) Пигменттин топтолушунан ткандын кандайдыр бир ондо боелушу.

Пиелит –pyelitis(гр.pyelos лоханка+it is сезгенуу) поч. лоханканын сезгениши, ал кобунчо нефрит менен бирге отот.

Пиелонефрит –pyelonephritis(гр.pyelos+nephros бойрок+it is) бойроктун жана анын лоханкасынын сезгенуусу.

Пиемия –ruemia(гр.pyon ирин+haima кан) Ириндуу кан, канда ириндетуучу И.О. бар болушу, сепсистин бир туру.

Пилобесоар –pilobezoar(лат.pilos чач) Лизука, аппетиттин озгорушу, тамак жетишсиздигинде жана зат алмашуунун бузулушунда байкалуучу, чачтардан топтолгон конкремент.

Пилораспазм –pilorospasmus(лат.pilorus +гр.spasmus спазма) Пилорус спазмасы, курсактын мотордук жана секретордук функциясыны бузулушу.Нерв борборлорунун дуулугушунон келип чыгат.

Пионефраз –pyonephrosis(гр.pyon ирин+nephron бойрок) Бойроктун ирин аралаш сезгенуусу, б.лоханкасынын чогулган иринден жооноюшу.Б. таш болгондо ж.б. байкалат.

Пиарей –pyorrhea (гр.pyon ирин+thoe течение) Ириндин чыгышы же агышы.

Пиоторакс –pyothorax(гр.pyon ирин+thorax) Ириндуу плеврит, плевра кондойундо ириндин топтолушу.

Питание лечебное –diatotherapy(гр.diaita режим+theraheia дарылоо) Дарылоо режими.

Питание недостаточное –denutritio (гр.de –nutrire тамак) Коп оорулардын себеби болуучу начар, жетишсиз тамак беруу.

Питательная клизма –alimantation rectalis (лат. Тамактануу) Котон чучук аркылуу тамактантуу.

Пищевое отравление –intoxico alimantation(лат.алиментар) Жемде болуучу залакат келтируучу заттардын себебинен келип чыккан оору.

Плеврит –pleuritis (гр.pleuro чет+it is сезгенуу) Плевранын сезгенуусу.

Плеврит выпотной –pleuritis exsudativa (гр.pleuro+it is) Экссудат аралаш плевранын сезгенуусу. Экссудаттын характерине жараша: сероздук, геморрогиялык, ирин, фиброздук, икороздук болуп болуноот.

П.диафрагмальный – pleuritis purulenta(гр.pluero +it is сезгенуу+dyaphragmatica ириндоо)Опконун сырткы катмарын, диафрагманын алдынкы болугун камтыган плевранын сезгенуусу.

П.костальный –pleuritis costae (гр.pleuro+it is+ costa кабырга) Опконун кабыргаларга жакын болугун камтыган плевранын сезгенуусу.

Плеврит сухой –pleuritis sicca(гр.pleuro +it is+siccus кургак) Оорунун баштапкы стадиясы, экссудатсыз плевранын сезгенуусу.

Плевроперикардит –pleuropericarditis(гр.pleuro+it is+лат.fibrinosa фибрин) Плевранын жана перикарддын сврткы жалбыракчасынын сезгенуусу.бул учурда 1-плеврит болот.

Плевропневмания –pleuropneumonia(гр.pleuro+лат.pneimania оттун сезгенуусу)Пневмания, плевранын сезгенуусу менен отот.

Плеврацентез –pleurocentesis(гр.pleuro+kentesis) Кокурокту жана плевраны, андагы суюктукту же абаны чыгарыш учун тешуу.

Плетора –pletora(гр.plethore толук) Организмде жалпы кандын кобойушу.Син.гиперволемиа.Плазманын кобойушунон эритроциттин кобойушу.

Плюмоконкремент –plumоconcrementum(лат.plumo +concrementum пайда болуу) Курсакта же ичегиде канаттан топтолгон таш, конкремент.

Пневмоаэроцистит –pneumoаerocystitis(гр.pneumon опко+аer аба+kystis баштык+it is сезгенуу) опконун ж/а аба баштыкчалардын сезгенуусу . Кобунчо жаш канаттуулар оорушат .

Пневмогемоторокс –pneumohaemothorax(гр.pneumon опко+haima кан+thoraxкондой) Плевра кондойундо аба , газ ж/а кандын токтолушу .

Пневмония –pneumonia(гр.pneumon опко) Опконун сезгенуусу . Этиологиясы б/га 1-,2- ; лабордык ж/а лобулярдык . – по очогу – болуп болунот .

Пневм.оспирационная –гр.pneumon опко+aspiratorius)pneumonia aspiratoria(опко м/н бронх . серенуусу . Суу же башка заттардын кирип кетишинен б/т .

Пн . ателектатическая –pneumonia atelectatica(гр.pneumon+лат.atelecticus ателектаз) Ателектаздардын пайда болушунан келип чыккан опконун серенуусу . Бул ооруга оорчубой калган , чаложан , оорукчан жаныбарлар чалдыгат .

Пн . гипостатическая – pneumonia hypostatica(гр.pneumon+hupo под+stasis застой)Гамырларда кандын туруп калышынан келип чыккан оп-нун серенуусу .

Пн . гнойная –pneumonia purulenta(гр.pneumon+лат.pulentus ирин) ирин экссудаттын топтолушу м/н оп-нун серенуусу . Анда м.о уу заттардын олгон лейкоциттерге толгон белок , кобунчо нейтрофил бор б/т .

Пн . интерстициальная –pneumonia interstitialis(гр.pneumon+лат.interstitium(гр.pneumon+лат. Interstitium)Интерстициалдык ткандар м/н опконун серенуусу . Ал кобунчо онокот б/п , фиброздордун оорчушуно ж/а альвеолдордун кысылышына алып келет .

Пн . катаральная – pneumonia catarhalis(гр.pneumon+лат.catarhalis катаральдык)Бронхит м/н бирге отуучу суук тийүү ооруларынын кесептинен келип чыккан оп-нун сезгенуусу .

Пневмония крупозная –pneumonia crouposa(гр.pneumon+лат.crouposus крупоздук) Жалпы опкону не анын бир болугун комтычуу , фибриноздук экссудаттуу оп-нун сезгенуусу . Ал стадия м/н отот : прилив , кызыл ж/а боз гипотизация , разрешения . Ар бир стадияга озуно тандык спецификалык клиникалык белгилери бар . кобунчо аттар ооруйт .

Пн . лобарная –pneumonia lobaris(гр.pneumon+lobus долевоу) Болукторунон башталып , бат тароочу опконун сезгенуусу . Ага : крупоздук , инфекциондук ж.б иневиониялар кирет .

Пн.гобулярная –pneumonia lobularis(гр.pneumon+лат.lobularis) майда участоктордун , опко тканынын поренкимасынын очошков жабыркатташы менен муноздолгон оп-нун сез-уу .

Пн.метостатическая –pneumonia metastatica(гр.pneumon+лат.metastaticus метастикалык) Башка органдагы оорунун микрофлоранын себебинен келип чыккан оп-нун сез-уу .

Пн . фибринозная –pneumonia fibrinosa(гр.pneumon+лат.fbrinosus фибрин) коттогон экссудат болунуп чыгышы м/н оп-нун сез-уу . Акыры экссудат ферментативдик ажыроого же бириктируучу тк-ндын осуп кетишине чалдыгат .

Пн.экссудативная –pneumonia exsudativa(гр.pneumon+лат.exsudativa) Экссудаттын майда тамырлардан опко тканына , альвеол , бронхаларга чыгышы м/н муноздолуугу оп-нун сез-уу .

Пневмоперикардит – pneumopericardium(гр.pneuma аба+peri жанында+kardia журук+it is сезгенуу)

Пневмоперитонеум –pneumoperitoneum(гр.pneumon+лат.peritoneum курсак) Курсак кондойундо газ же абанын топтолушу . Ал перитонитте , курсак жаракаталышынан пайда б/т .

Пневмосклероз –pneumosclerosis(гр.pneumon+sklerosis) Аба алмашуунун азайышына алып келуучу альвеол дубалдарына же алардын арасындагы ачык жерлерге бириктируу тк. осуп кетишинен опконун калын болуп калышы .

Пневмоторакс – pneumothorax(гр.pneumon+thorax грудная клетка) Плевра кондойундо тешкенде, травма же экссудаттын тарашынан газ абанын топтолушу.

Подкожная эмфизема –emphysema subcutaneum(лат.emphysema +гр.emphysao уйлоо +subcutaneous тери астындагы) клетчаткаларда газ абанын топтолушу.Аба инфекциясынын пневмоторокстын симптому.

Подмокание порок –venter medidans(лат.venter курсак+medidans) Сийдик болуп чыгаруунун бузулушу, ным курсак.

Пойкилоцитоз –poikilocytosis(гр.poikolis озгочо+kytos клетка) Эритроциттердин формасынын озгорушу.Эритропоз органдарынын жетишсиздигинин, чарчашынын белгиси.П.- анемия, токсин чыгаруучу онокот оорулардын белгиси.

Полтавитаминоз –polyavitaminosis(гр.poli коптогон+гр.vita жашоо+amin амин+osis) Бир канча же коптогон витаминдердин организмге жетишсиздигинен келип чыккан оору.

Превентативный – praeventivus(лат.prae venire чыгып кетуу)алдын алуучу , профилактикалоочу . М:геропия , диагностика .

Преагональное состояние –status praemortalis(лат.prae алдыга+mors олум+status абал) олум астындагы жан-дын абалы .

Предвесники болезни –prodromus morbi(гр.prodromos +morbus оруу) Оорунун белгилери .

Роикус – ат , бодо мал , чочко , итте байлалуучу абаны жутуп алып кекируусу .

Примочка –fomentum Дененин белгилуу бир болугум муздатуу учун колдонулган дарылоо процедурасы . Баштан кун отуп кеткенде , жаны куйгузуп алганда колдонулат . Муздак кампресс .

Припарка –cataplasma(гр.kataplasso шыбануу)

Провокация –provocatio(лат.pro vocare чакыруу) Диагностикалоо максатында , дарылоонун эффективдуулугун контролдоо учун жасалма жол менен жаныбардын денесин оорутуу.

Прогноз –prognosis(гр.pronosis болжолдоп айтуу) Этиология, патогенезди билип туруп оорунун оорчушун жана аякташын болжолдоп айтуу.П. жакшы, жаман, болжолдуу жана белгисиз болушу мумкун.

Продромальный –prodromalis(гр.prodromos) Оорунун белгиси.

Прод – й период –periodus prodromalis(гр.periodos курчоо+stadium стадия) Оорунун белгилери: аппетиттин жоголушу байкалуучу убакыт, стадия, дене температурасынын жогорулашы.

Прокол брюшной стенки –laparocentesis(гр.centesis прокол+lapara пах) Асцит, периотонит ж.б. суюктукту алуу, тазалоо учун диагностика жана дарылоо максатында колдонулат.

Прокол вены –venaerunctio(лат.vena вена+гр.pungere) Кан алуу жана венага дары жана башка суюктуктардыкыуу учун атайын ийне же конюля аркылуу тешуу.

Прокол мочевого пузыря – punctio vesicae urinariae(лат.punctio прокол+vesica канал+urinarius сийдик) Сийдик болуп чыгуучу канал жана табарсык толуп кеткенде колдонулат. Майда жан. курсагы аркылуу, бодо малдыкын котон чучук аркылуу кылынат.

Прокол пробный –punctio exploratoria(лат.ex plorare изилдоо) табигый же пайда болгон опухолдун кондойун, ичиндеги экссудат, трансудатын характерин, суюктук же газ экендигин билуу учун, (полая игла) же трокардын конюлясы аркылуу тешуу.

Проктит –)proctitis(гр.proctos туз ичеги Котон чучуктун былжыр гелинин серенуусу . Кобунчо чочко , ит , атта байкалат .

Проктоспasm –proctospasmus(гр.proctos +spasmos спазма) Аналдык тешиктин , котон чучуктун спазмы . Жаныбар туйлап , калдын болунуп чыгышы оорлойт . Ал проктостора алып келет .

Пролежень –decubitus(гр.de-cumbere) Жумшак ткпндаодын , былжыр челдердин некрозу . Каттуу жерде жатканда моклок , тизе ж.б ушул сыяктуу жерлерде байкалат .

Пролиферация –proliferatio(лат.proles+fero) Клетка элементтеринин (озгочо мезенхима) кобойушунон ткандын чонойушу .

Пролонгация –prolongation(лат.prolongo) Дары заттардын колдонуу моонотун узартуу .

Промывание –.lotio(лат lavare жуу) Суу м/н дарылоочу процедура . Сыртынан же кондойлордун ичин тазалоо учун колдонулат .

Прострация –prostratio(лат.) Алдын жоктугу , малдын тегерегинде болуп жатканда суз мамиле кылышы .

Простуда –refrigeration(лат.охлаждение) Организмдин жалпы же жергиликтуу суукташы . Ал коптогон суук тийгенде келип чыгуучу оорулардын фактору б/п эсептелет .

Протеинурия –proteinuria(гр.protos жоноккой+uron сийдик) Могонын составында белоктун кобойушу . Бойрок ж/а сийдик болуп чыгаруучу жолдордун ооруларынын биринчи белгиси .

Профилактика –prophylaxis(гр.prophylakticos) Жаныбардын ден соолугун сактоо , организмдин спецификалык эмес резистентпостун жогорулатуу , ооруларды алдын алуу учун кам коруу .

Профузный –profusus(лат.коп) Диареяда байкалуучу суюк боктун болунуп чыгышы .

Процесс патологический –processus pathologicus(лат.processus алдыга каадам+pathologicus) Организмдин ар кандай патологиялык , коргонуу ж/а кону реакциялары катышкандыгынан кучошу .

Проницаемость –permeabilitus(гр.per через+meare синуу) Суюктуктун орган , кондойго синуу жондомдулугуу .

Псевдоэптеролиты-pseudoenterolithis(гр.pseudos +entero кишка+lithos таш) Жемдин калдыктарынан , кээде буюмдардын ; жип , чупурок ж/а минералдык заттардын топтолушунан конкременттин болушу .

Пульверизация –pulverisatio(лат.pulvis порошок) Суюк заттардын , раствор же парашокторду чачу . Респиратордук ооруларга колдонулат .

Пустула –pustula(лат.ирин) Ото чон эмес коломдогу ирин .

Пурпура –purpura(лат.розовая сыпь) Кызыл ондогу конагуулаодын пайда болушу .Кобунчо кандын таксикалык жарокотелышы ж/а лейкомиянын белгиси б/т .

КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАР:

1. Данилевский В.М., Забалуев Г.И. Словарь ветеринарных терапевтических терминов.- М.:Росагропромиздат, 1989.-141 с.
2. Карасаев Х.К. Кыргыз тилинин орфографиялык сөздүгү.- Б.: Мамл.тил ж-а энциклопедия борбору, 2009.-640 б.
3. Клишов А.А. Краткий цитологический словарь.- Л.: Медицина, 1968.- 116 с.
4. Митрофанов В.М., Стешенко В.М. Краткий словарь-справочник по зоопатологии.- Ф.:Кыргызстан,1979.- 92 с.
5. Ногойбаев М.Д. Малдын ички ыландары боюнча терминдердин кыргызча-латынча сөздөгү (биринчи бөлүк).-Б.:ДЭМИ, 2023.-26 с.
6. Орлов Ф.М. Словарь ветеринарных клинических терминов.- М.: Россельхозиздат, 1985.- 414 с.
7. Орфографический словарь русского языка/под редак. Ожегова С.И., Шапиро А.Б.- М.: Госиздат.иностранцсловарей, 1957.-1259 с.

МАЗМУНУ:

КИРИШ Сөз	3
НЕГИЗГИ КЫСКАРТУУЛАР:	5
-Д-	7
-Ж-	10
-З-	11
-И-	13
-К-	15
-Л-	18
- М-	21
-О-	21
-П-	24
КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАР:	33